

Ime predmeta 1	ŠESTSTOPENJSKA CENTRIFUGALNA ČRPALKA (2)
Ime predmeta 2	/
ID številka / EŠD	002.132.Idrija
Upravljavec	Mestni muzej Idrija, Prelovčeva 9, 5280 Idrija
Lastništvo	Javno
Lastnik	Občina Idrija, Mestni trg 1, 5280 Idrija
ID številka / EŠD	510:IDR;RS-2
Klasifikacija dediščine	Rudnik

OPIS

Kratek opis	Šeststopenjska centrifugalna črpalka ima naslednje sestavne dele: ohišje s sesalnim in tlačnim nastavkom, pogonsko gred z rotorji in gredno vezjo. V notranjosti so na ohišje pritrjena vodilna kolesa, ki vodijo tekočino iz enega rotorja - tekača prek vodilnih kanalov v drugi tekač. Pogonska gred je na obeh straneh uležajena s krogličnima ležajema. Na eni strani je na štrclju gredi premera 4 cm pritrjen kolut gredne vezi premera 22.5 cm in širine 6.4 cm. Na razdelbnem krogu premera 15.8 cm ima črpalka 6 izvrtin premera 4.4 cm za čepe, ki glede na razpoložljivo dokumentacijo, niso njen originalen del. Skupna zmogljivost črpalke je bila 1200 l/min, manometrška višina 275 m in 1440 vrt/min.
Mere	Dolžina 144 cm, širina 69,2 cm, višina 94 cm.

Materiali	Medenina, litoželezo, jeklo.
Datacija	1922
Avtor / Proizvajalec	S. A. Ercole Marelli & Co. Milano.

Slikovne priloge

Prvotna raba

Črpalka je bila nameščen na glavnem črpališču na XI. obzorju jaška Jožef in je skupaj z drugo šeststopnejsko črpalko (RS1) služila za črpanje jamske vode na površje. Na sesalni nastavek, ki je nameščen spodaj, je bila v času obratovanja privijačena sesalna cev, prek katere je jamska voda vstopala v črpalko iz bazena prek sesalnega koša. Prek tlačnega nastavka in vezne cevi je voda izstopala iz opisane črpalke in vstopala na sesalni nastavek druge črpalke (RS1). Trifazni asinhronski elektromotor (karakteristike: moč 93,2 kW (125 HP), 2500 V, 50 Hz), je bil direktno spojen s črpalkama. Partizani so v noči iz sobote na nedeljo, 5. na 6. 2. 1944 črpalko razstrelili, Nemci so jih potem popravili in usposobili za delovanje. Po koncu druge svetovne vojne so jo v idrijskem rudniku uporabljali vse do leta 1958.

Sedanja raba

Šeststopenjska centrifugalna črpalka se ohranja, varuje in prezentira kot pomemben spomenik tehniške dediščine rudarjenja v Idriji z izjemnimi univerzalnimi vrednotami. Je del zbirke »Rudniški stroji in naprave« Mestnega muzeja Idrija , ki prikazuje srednjeevropsko strojegradnjo ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja. Zbirka prikazuje restavrirane rudniške stroje in naprave, orodja in opremo, ki so bili potrebni za delo v jami in v zunanjih obratih. Iz tega razloga predstavlja tehniško dediščino, ki močno presega okvir Rudnika živega srebra Idrija in ima zato večji, svetovni pomen.

Prvotna lokacija

Jožefov jašek, XI. obzorje (nadmorska višina 65 m).

Sedanja lokacija

Stavba jaška Frančiške (razstavni prostor 1).

STANJE OHRANJENOSTI**Zgodovina
opravljenih
posegov**

Črpalka je bila med letoma 1990 in 1992 restavrirana. Bila je v celoti razstavljena, površine posameznih delov so bile očiščene s peskanjem, ponovno sestavljena in barvana

temeljno ter pokrivno. Izdelana sta bila nova pokrova za pokritje sesalnega in tlačnega nastavka ter vijačni material M12 za vijačenje pokrovov. Manjkajo cevi in deli armature. Dodatni posegi niso potrebni. Varovanje v prostoru je urejeno.

Sedanje stanje dobro

Potrebni ukrepi Redno obdobjno vzdrževanje

DOKUMENTACIJA

Naslov / zbirka / povezave itd., kjer so dostopne podrobnejše informacije

- Inventarna knjiga Mestnega muzeja Idrija;
- Zelenc, Anton. In vendar se giblje: katalog rudniških strojev in naprav. Idrija, Mestni muzej Idrija, 2001;
- Mohorič, Ivan. Rudnik živega srebra v Idriji. Idrija, 1960;
- Beričič, Ivan. Razstrelitev črpalk v idrijskem rudniku. Idrijski razgledi, 3/1958, str. 81–82;
- Zelenc, Anton. Idrija municipal museum: restored mine machines and devices of the Idrija mercury mine. Patrimoine de l'industrie, 2004, str. 17–19.

Izpolnjevalec Mestni muzej Idrija

Izpolnjeval je Miha Kosmač

Datum objave 5. 3. 2018

Datum urejanja Never
